

SOSIALURIN

Nr. 79

28. NOVEMBER 1962

35. ÁRG.

I DAG

FRÁ ARBEIDS-
MARKNADINUM

Rættvísa úrtöku av arbeiðinum

Nú teir í Danmark tákast við nýggjar lönarsáttmálar, kundir ver-
ið áhugaveri at endurtíkið, hvat formaðurin fyri næststørsta fak-
felagnum í felagnum hjá jarn- og metallarbeiðarunum, umbod-
andi 70.000 arbeiðarar, sigur um lön og arbeiði. Meðurin er
Hans Rasmussen, ið eisini er fólkatingsmaður og næstformaður í
danska javnaðarflokkinum. Hann sigur m.a.:

»Tann eginkapitalur, virkini framala, má um rætt verður fram-
farið verða heiltarøgn arbeiðaranna.

So leingi arbeiðararnir bert hava ávirkan á lönarløgið, men einki
hava at siga, tá tað kemur til býtið av úrtökum, ið liggur oman
fyri sjálva lönina, hava vit ikki fastatøkur á økonomiska lívi
samfelagsins. Vit mugu hava betri samarbeiðssáttmálar, og vit
mugu ansa eftir, at tá ið hin innsetti kapitalurin hevur forrætt
seg, og arbeiðararnir fingið teirra lön, so má avtíðandi býttast javnt
millum hovudstættirnar í framleiðsluni: kapitalin og arbeiðsmeg-
ina.

SOSIALURIN HOMERKINGAR

STORSTA SOSIALA FRAM- STIGIÐ.

HIN nýggja sosiallógávan er eitt
so stórt framstig á sosiala økinum,
at enn er ov stutt fráløgd til, at
vit rættuliga duga at fara, hvussu
mikið gagn, hvussu mikla gleði og
hvussu mikla bata, hon er fyri
tey mongu; ið áður livdu á lívins
skuggasíðu, men sum í dag kunnu
njóta henda økonomiska trygg-
leika — ein tryggleiki, ið ofta er
so stórir, at mangur; ið hevur
fríðst eitt langt og strevi lív; ónga
tíð í yrki sínum vann so nógv,
sum honum nú regluliga og við
vissu verður borið hontum ann á
dýrmar hvønn mánaða.

Trot og saknur er ikki meira ein
hóttan, ikki meira rakar; ið gonað
og brekað noyðast at bera ótta
fyri.

Hvussu stór hesi framstig hava
verið og eru, verður best lýst við
at vísa peningahæddirnar, ið læt-
nar hava verið:

1951/52 — 1961/62
64.354.843 kr. í 10 ár
ella 6.435.484 kr. í 1 ár
1961/62 — 1963/64
31.396.000 kr. í 2 ár
ella 15.698.000 kr. í 1 ár

Kannan

HIN RÆTTA REINGERÐINGIN

»Sjálens husholdningsráð« gevur
nú út smáar bóklar við góðum
ráðum á ymskum økjum til hús-
móðurina — kvinnuna. Bóklar-
nar kosta einans 25 øvru stk. Sein-
ast er komn bókingur um reing-
erð. Vit skulu her endurprentað
nøkur av ráðunum?

— Gomul og illa farin amboð
verða burturbeind — tey stjála tíð.

— Dustmikið arbeiði verður
gjørt áðrenn farð verður undir
hitt minni dustmika.

— Kustar, skrubbur og bustir
skulu hanga uppi.

— Bustir, ið brúktar verða í sam-
band við vatn, verða skolaðar í
køldum vatni og turkaðar, har
busturnar seg betri stíver.

— Umvælingar av politur- og lak-
viðgjörðum innbúgv verða lættar
fakmanninum í hendi. Fuktblettir
og tilfitt verður tíkið burtur við

olju ella sigaraski. Gniggað verður
langvegis eftir æðringinum.

— Innihaldið í dustsúgvamanum er
frálíkt málmeður.

— Meira langan, dustsopið verður
betri tekur gustsúgvamanum dustið.

— Verður tvögar lögð saman í
trikant, slittist hon minna á nýð-
uni — heldur længur.

Brevkassin

»Brevkassin«
Kann »Brevkassin« geva so
væl at siga okkum, hvussu
landið liggur við uppaling
barnanna, tá tvey gifta seg;
har annað er aftanfyrir fólka-
kirkjuna. Krevst nakað ávíst
um kristnileika barnanna?
Um málið kann greiðast,
takka vit uppá forhøud.

TVEY.

SVAR: Neyðugt er hjá portunum,
tá hvør er í sínum trúðarbolki, at
avgjara; hvørjar trúðarbolki børn-
ini skulu uppástá; men avgerð-
in liggur eitt hjá viðkomandi
sjálvum.

—

»Brevkassin«
Nevnd var her í blaðnum bók,
har skrivað verður um kendar
dansk arbeiðaraleiðarar.
Kann brevkassin gera mær
tann beina at siga, hvør Hart-
vig Frisch var, og nær hann
doyði?

Áhugaður.

SVAR: Hartvig Frisch var profess-
ari, føddur í 1893 og doyði í 1950.
Hann var politikari og valdur í
Folketingið av javnaðarmannum.
Hann var kenslumálaráðgjafi í
Hedtoft-stjórnini, og maðurin; ið
setti í gildi reglugerðina um nýtslu
av smáum bókstavum og øð-
rum broytingum í danskum skriv-
máli.

Brev til Sosialin

HARMANDI

Tað eru ivaleyst fleiri enn eg,
ið harmast yvir, at ein mentamáð-
ur sum William Heinesen, ið fær
heildur bækur á dansku og for-
oyksku fíggarlógini fyri skaldaverk
sini, til valið gav seg í hóslog við
síðloysingarnar, ið skriva »smudse

«blaðið »14. september«, sum upp-
undir valið hevði at slíkum
ófliggjaskapi, at ól mentafólk við
andstygð tóku frásíðing frá blað-
num og øllum tí illa, ið einans
ein »Fjórðandi« kundir finna uppá
at brúka sum valagn og blaðtilfar.

Vónandi finnur William Heine-
sen burtur aftur úr hesum dokka
helheimi og aftur í hin fagra og
rika skaldheimin, har hann kann
veita okkum meira og betri til
gleði og gagns enn tað ónærsliga,
hann legði hendi og evni til í »14.
sept.« undan fóttingsvalinum.

MIDDAGSSVOVNUR.

Í blaðnum »Helsa« skívar profess-
arin dr. med. Erik Warburg um
hjártasjúkur og serstakliga, hvussu
nógvir menn í leiðandi stovrum
ofta leggja sær — at hjartanum —
og við teinum alt ov væl kendu
fylgjunum. Gamla livreglan við
einum sovittima miðskeiðis um dag
in er frálíkt, og góður náttarsovnur
verjir hjartað avbera væl. Eitt
glas av øli ella vini, áðrenn farið
verður at leggja seg er batri enn
nøkur sovittablatt — men tessverri
dýrari. Eg undir meg ofta yvir, sig
dr. med. Warburg, at ein pilot-
ur skal tít kanningar einaferð um
árið, men at ein forsetisráðgjafi
»bankastjórnin« ið hava nó
stórri ábyrgd; fáa loyvi at renna
línuna á enda utan nakrar kanning-
ingar.

Fleiklist

FILMKRE/PA. Biografatjanir
í Vasturtýsklandi; minnaðar frá
1958 til 1961 við 26,7 pst. og inn-
tøknar frá 1 milliard D-mark til
889 D-mark. Framleiðslukost-
naðurin av nýggjum filmum hækka-
ði frá 0,9 milj. D-mark til 1,3
milj. D-mark fyri hvønn film, og
hartil kemur at av øllum filmum,
ið vistir vóru í Vestar-týsklandi
vóru í 1958 50 pst. týskir, í 1961
bara 41 pst. týskir.

Onnur lond lata studing til film
framleiðsluna, og nú er talan um
at gera hetta sama í Týsklandi, tá
henda framleiðsla er av allra
størsta týdningi í sambandi við
vinnuna av fremmandum gjaldoyra

Til gamans

Lærarin: Tað er meningsleyst,
at tú ert ófólkligur. Fært tú ikki
skjøtt at lara teg fólkskikk, Pet-
ur?

Petur: Kvanu tygum siga mær
onkran, sum dugir at lara meg
fólkskikk.

—

— Vilt tú hava eitt glas?

— Eg drekki aldri áðrenn morgun-
mat; men onkustaðni í verðini
hava tey etið morgunmat — takk!

—

MONG taka livið av sær
sjálvum — tey flestu við knivi
og gaffli.

—

— Tú, sig mær okkurt víðis-
leyst, sum eg kann knasa sundur?

— Slá høvdið móti veggnum.

Gevio
föroyskar
BARNABOKUR!

veist tú?

AT longu í 1930 fekk javnaðar
flokkin samtykt, at sett verð
3-mannaevnd at kanna allar
spurningar í sambandi við for-
oyksa flagginum, og at í 1931
setur javnaðarflokkin frá
uppskot um at flaggið verður
viðurkent og lýst við kongulig
ari resolution; men at javn-
aðarflokkin einsamallur
greiddi atkvøðu fyri at vinna
föroyska flagginum fullar
sondir.

AT hin sokallaða amerikanska
kalkulusin er tann planta ið lukt-
ar sterkast. Lukturin kann
breiða seg yvir eitt streki uppa
háldaðu km frá plantuni.

AT amerikanskir vísindamenn hava
gjørt eitt fjarsýnistól, sum ger
at menn kunnu sigga, um fisk-
ur er í gornumum — eins og
hvast slag av fiski tað er.

AT blóðtrystið í ørmunum á fólki
er ójafnt, hjá teinum flestu er
tað hægst í hægri armu.

AT hjá teinum gomlu iðkarunum
í Peru-vörðu foreldri revs-
aðu, um børnini franda brøts-
gerðir.

AT í mun at í ólkatalið brúkar
Frankríki mun tí sápu enn nak-
að annað land í Europa.

BRANDIMATUR

Har eru nakrir kendir bygningar
og staðarnavn ein s og óvinnu á
teinum býum, har hesi eru at finna
— men sett skíva ið samband hvørt
við annað. Setið á ú hvønn bygning
og hvørt stað í samband við rætta
býin:

BRANDENBURG — ER TOR —
PARIS
BUCKINGHAM — PALACE —
WASHINGTON
PETURSKIRKJA — KOBEN-
HAVN
SKEIVA TORKNE — ROM
RUNDA TORKNE — LONDON
NOTRE DAME — BERLIN
CAPITOL — MC SKVA
KREML — PISA

UM tú setir báð stavarin í navn-
inum hjá maninum niðanfyrir
annarsleis samu, færst tú at vita,
hvast stary hann hevur:

KARL E. R. KIRKE

„Dimmalætting“

»Dimmalætting« minnir meg
á eina søgu, sum eg hoyrði ein
gamlan man fortelja um seg
sjálfan frá hansara barnaárum.
Tann gamli maðurin var foddur
umleið 1825 — ella millum
1825 og 1830, so frá hansara
barnaárgum og til dagin í dag
er broytt mangt og mangt bæði
til tað betra og tíverri eisini hin
vegin. Eisini viðvíkjandi barna-
uppaling og venjing er mikið
broytt. At henda venjing er
farin tann skeiva vegin, helt
tann gamli, sum eg her skal
fortelja um. Hann segði t. d.
hesi orð: »Tað, ið nú veksur
upp á jørdini, verður ikki fólk
— tað verður óviltið tyktað.

Órðvísnið var, tá ið okur vóru
óvitar. Gjördu okur nakað ilt,
so fór pápiur eftir hondband-
inum, og bað hann okum koma
at verða fløngd, so máttu okur
fara, og okur máttu sjálf loysa
búksirnar niður um okkum og
leggja okkum tvørtur um knø-
ini á hinum gamla — og so, tá
ið okur høvdu fingið homlu-
bandið máttu okur mussa pápan
og siga takk fyri fløngina.

Ja, henda søgan rennur mær
í huga nú, ið »Dimmalætting«
rósar fólksflokkinum aftaná
fløngina, sum sambandsflok-
kurin fekk hin 8. november í ár.

Fólksflokkin kann saktans
gniggja sær í lógvarnar og siga,
at blaðstjórnarnir í »Dimmalæt-
ting« eru góðir dreingir; tí sjálv-
ir loystu teir niður um seg
framman undan fóttingsvali-
num, og fløngjuna fingur teir,
og nú mussa teir fólksflokkin
og takka fyri fløngina.

Óll-vita, at ravnar høgga ikki
eygni úr hvørjum øðrum; men
at teir elska hvønn annan og
verja hvønn annan so trúliga,
sum sambandskapitalistablaðið

»Fólksflokkskapitalistar-
nar, trúgvi eg ikki.

Sosialistahatrið er sterkt og
knytir allar kapitalistar saman,
tann gamli maðurin var foddur
til tað vita vit. Men vit ræðast
teir ikki. Javnaðarmenn ætla
ikkí at dvíta. Vit vunnu í 1958
og aftur nú hin 8. november í
ár, og frangongdu verður
størri, inn til javnaðarflokkin
einsamallur fær reinan meiri-
luta á Føroya lögtingi og í
landsstýrinum.

Tá skipa vit alt eftir sosialist
iskun sniði og skapa livilig kor-
fyri øll fólk í Føroyum. Hetta
er tað, ið hinir flokkarnir vita,
og tí hugsa teir, at nú ræður
um hjá øllum kapitalistum at
elka hvønn annan og billa
fólki inn, at javnaðarmenn
hava skuld fyrir alt ilt, og hinir
skulu eiga æræna fyrir alt, sum
fólk eru glað fyri.

Men Føroya fólk dugir at
hugsa — tibetur, tað sást hin 8.
november í ár.

J. H. Danbjørg.

Haldið Sosialin

Besta gávan
til
FØROYINGIN
Burturi og heima
er ein
FØROYSK BÓK